Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҤА ОЛОХ

Хаһыат
1931 сыл алтыынньы
ыйтан тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҔЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 17 (5062)

1978 сыл. Олунньу 7 күнэ
ОПТУОРУННЬУК

Сыаната
2 харчы

ҮӨРЭТЭР-ИИТЭР ҮЛЭ САҤА ЭТАБА

Оройуон оскуолаларыгар үөрэҕи билии сыл аҥардааҕы түмүгүнэн 95,8 бырыһыаҥҥа тэҥнэстэ. Ити ааспыт сыл туһааннаах кэминээҕи көрдөрүүтээҕэр 1,4 бырыһыанынан үрдүк. Оттон хаачыстыбаҕа үөрэнии 27 бырыһыан буолла. Ордук үчүгэй түмүгү ааспыт үөрэх дьылыгар социалистическай куоталаһыы кыайыылаахтарынан буолбут Хайахсыт, Дириҥ уонна Кытаанах орто оскуолалара ситистилэр. Бу коллективтар үөрэх-иитии үлэтигэр, оҕо сайыҥҥы сынньалаҥын тэрийиигэ, капитальнай өрөмүөҥҥэ биллэр-көстөр ситиһиилэннилэр. Аҕыс кылаастаахтартан Чурапчы 2 №-дээх, Хадаар, Соловьев уонна Арыылаах оскуолаларын көрдөрүүлэрэ атыттардааҕар үрдүк.

Оскуолаларга кабинетнай систематы олохтооһуҥҥа ааспыт сылга үлэ салгыы барда. Маныаха Дириҥ, Хайахсыт, Болтоҥо, Хадаар, Чакыр оскуолалара балачча хамсааһыны оҥордулар. Ол эрээри сорох коллективтар бу үлэҕэ билигин да бэйүүнүк сыһыаннаһаллар. Урут тэриллибит кабинеттар наадалаах матырыйаалларынан байытыллыбаттар, эргэ оҥоһуктар саҥардыллыбаттар.

Үөрэх дьыла саҕаланыаҕыттан кэккэ оскуолаларга инспекторскай бэрэбиэркэлэр ыытылыннылар. Онуоха фронтальнай бэрэбиэркэнэн хабыллыбыт Мугудай, Бахсы орто оскуолаларыгар үөрэх-иитии үлэтигэр улахан итэҕэстэр баалара арыллыбыттара. Быстахтык ыллахха, кинилэргэ нуучча тылын, математиканы үөрэтии таһыма билиигин көрдөбүлгэ эппиэттээбэт, кабинеттары оҥоруу тэтимэ бытаан, итии аһылык тэриллибэт. Чурапчы орто оскуолатыгар үөрэҕи билии хаачыстыбата намыһаҕын инспекторскай бэрэбиэркэ саамай сөпкө бэлиэтээбитэ. Манна хонтуруолунай үлэлэри үгүс үөрэнээччилэр кыайан толорботохторо, билии хаачыстыбата мөлтөҕө көстүбүтэ.

Сотору таарыйа Саха АССР Үөрэҕин министерствотын коллегиятыгар биһиги оройуоммутугар киэһээҥҥи үөрэхтээһин туһунан боппуруос дьүүллэммитэ. Онуоха бу улахан государственнай суолталаах дьыалаҕа итэҕэстэр баалара ыйыллыбыта. Ыччаты киэһээҥҥи үөрэҕинэн хабыы ахсаана 3 оройуоҥҥа сыллата кыччаан иһэр, маныаха сельсоветтар исполкомнара сөптөөх болҕомтолорун уурбаттар. «Хас биирдии үлэһит ыччакка — орто үөрэҕи!» диэн девиистээх Бүтүн Союзтааҕы көрүү оройуоннааҕы тэрийэр комиссията үлэлээбэт. Инникитин киэһээҥҥи үөрэхтээһиҥҥэ сельсоветтар исполкомнара, тэрилтэлэр, совхозтар салайааччылара болҕомтолорун күүһүрдүөхтэрэ наада.

Биллэрин курдук, сотору таарыйа ССКП КК уонна ССРС Министрдэрин Совета «Уопсай үөрэх оскуолаларын үөрэнээччилэрин үөрэтиини уонна кинилэри үлэҕэ бэлэмнээһини салгыы тупсарыы туһунан» уонна «Уопсай үөрэхтээһин оскуолаларын үөрэнээччилэрин учебниктарынан босхо туһаннарыыга киирэр туһунан» уураахтары ылыммыттара. Ити докумуоннар үөрэтии уонна иитии процестарын Партия итиэннэ Правительство быһаччы программнай салайыыларын быһыытынан сыаналаныах тустаахтар. Уураахтарга үөрэтии үлэтин салгыы тупсарыыга туһаайыллыбыт кэккэ дьаһаллары сэргэ оҕолору үлэҕэ үөрэтиигэ, иитиигэ уонна кинилэри идэҕэ туһаайыыга улахан болҕомто ууруллунна.

Биһиги оскуолаларбытыгар производственнай үөрэхтээһиҥҥэ киирии тэтимэ бытаан. Кэнники сылларга соҕотох Дириҥ орто оскуолата эрэ тыа хаһаайыстыбатын идэлээх үлэһиттэрин бэлэмнээн таһаарар. Оттон Амма, Хайахсыт, Сылаҥ уонна Мугудай орто оскуолалара производственнай үөрэхтээһининэн балачча дьарыктаналлар эрээри, билиигинэ идэлэргэ үөрэтэн таһаарбакка олороллор. Атын оскуолаларга бу үлэ тэриллэ илик. Манан ыла производственнай үөрэхтээһиҥҥэ бары оскуолалар киириэллэрэ, кинилэр сөптөөх материальнай базаны тэрийэллэрэ, техниканан сэбилэнэллэрэ наада. Оскуолаларга базовай хаһаайыстыбалары, тэрилтэлэри сыһыаран үөрэнээччилэри идэҕэ иитии кээмэйин уонна хаачыстыбатын тосту тупсарар соруктаахпыт. Бу дьыалаҕа туһааннаах тэрилтэлэр, хаһаайыстыбалар салайааччылара эппиэтинэстэрин үрдэтиэхтээхтэр.

Сорох сирдэргэ үлэ уруоктара намыһах таһымнаахтык ыытыллаллара, кинилэргэ суолта сиэтэ ууруллубута иннэ буолбатах. Кинилэр оттугар үлэ уруоктарын үөрэтэр учууталлар анал үөрэхтээх буолалларыгар кыһаныахтаахпыт, оскуолалар мастерскойдарын типовой бырайыактарынан тутар, наадалаах матырыйаалларынан, инструменнарынан толору хааччыйар, уруоктары малдьы бэрэбиэркэлиир эбээһинэстээхпит.

Үөрэнээччилэри идэҕэ туһаайыы боппуруоһунан күүскэ дьарыктанар сорук турда. Ааспыт сыллаахха оройуон үрдүнэн ахсыс кылааһы 555 оҕо бүтэрбититтэн 73-тэрэ аналлаах орто үөрэхтэргэ уонна СПТУ-га киирбитэ. Ити — кыра. Дойду сорох уобаластарыгар ахсыһы бүтэрбиттэр аҥардарыттан ордуга аналлаах орто үөрэхтэргэ итиэннэ профтехучилищеларга киирэллэр. Идэлэри пропагандалааһын биһиэхэ мөлтөхтүк тэриллэр, ыымалара да дьадаҥылар. Онон кинилэр оттугар идэҕэ туһаайыыга күдэриин сыһыаны тохтотон, биллэр-көстөр хамсааһыны оҥордохпутуна табыллар.

Итии аһылыгы тэрийиигэ албах кэпсэтиилэр буолаллар да, бачааҥҥа диэри үгүс сирдэргэ итини олоххо киллэрэ иликтэр. Билигин туругунан Хайахсыт уонна Амма оскуолаларыгар эрэ оҕолор чахчы итии аһылыгынан туһаналлар. Оттон атыттарга аҥардас чэйинэн кэмпиэтинэн бирээнньигинэн эрэ муҥурданаллар. Бу дьыалаҕа райпо салалтата быһаарыылаах дьаһаллары ылыах тустаах.

Учебниктарынан босхо туһаныыга киириинэн сибээстээн оҕолорго харыстабыллаах буолуу чувствотын, хаһаайынныы сыһыаны билиигиттэн иитиэхтээхпит. Итини сэргэ оскуолалар библиотекаларыгар учебник фондун тэрийиигэ утумнаах үлэ барыахтаах.

Үөһээ ааттаммыт уураахтарга үөрэтии программалара, учебниктар салгыы тупсарыллалларыгар кэккэ уларыйыылар киллэриллиилэрэ көрүллэр. Олор учууталлартан үгүс сыраны, сатабылы эрэйэллэр. Биһиэхэ Л. М. Винокурова, О. И. Обоева (интернат оскуолаттан), К. Д. Платонов (Чурапчы 2 №-дээх аҕыс кылаастаах), Д. А. Абрамов (Бахсы), А. А. Архипов (Дириҥ) С. Ф. Лазарев (Кытаанах) о. д. а. курдук бастыҥ үлэлээх бэйэлэрин билиилэрин ахсааბакка үрдэтиннэр учууталлар бааллар. Кинилэр айымньылаах үлэлэрэ атыттарга холобур буолуохтаах.

Түмүккэ оройуон учууталлара общественноска тирэҕирэн Партия уонна Правительство үөрэх-иитии үлэтин тупсарыыга туһааннаах ылбыт саҥа дьаһалларын олоххо киллэриигэ бэйэлэрин туох баар дьоҕурдарын, күүстэрин-күдэхтэрин уурууохтара диэн эрэнэри баҕарыллар.

В. НЕУСТРОЕВ,
райсовет исполкомун норуот үөрэҕириитигэр отделын сэбиэдиссэйэ.

МУГУДАЙГА—РЕСПУБЛИКА ЗНАМЯТА

Саха АССР Министрдэрин Советын уонна ПССУОС президиумун быһаарыыларынан республика народнай депутаттарын сельскай уонна бөһүөлэктээҕи Советтарын 1977 сыллааҕы социалистическай куоталаһыыларыгар Мугудай сельскай Совета кыайыылааҕынан тахсан көһөрүллэ сылдьар Кыһыл знамятыны ыла уонна харчынан бириэмийэлэннэ.

Наһилиэнньэ үөрүүлээх мунньаҕар социалистическай куоталаһыы кыайыылааҕын иһин үрдүк наҕараадатын Саха АССР Министрдэрин Советын представителэ С. Н. Соловьев сельсовет исполкомугар туттарда. Мунньахха Карл Маркс аатынан совхоз директора Е. Е. Васильев, рабочай М. Б. Сивцев, совхоз отделениетын управляющайа Н. Д. Пермяков, сельсовет исполкомун председателэ Г. Н. Сивцев уо. д. а. пятилетка ударнай сылыгар үлэҕэ өссө үрдүк көрдөрүүлэри ситиһэргэ, Совет тэрийэр-массабай үлэтин салгыы тупсарарга ыҥырыы тыл эттилэр.

Н. БАРАШКОВ.

ОНУС ПЯТИЛЕТКА

Ударнай сылга үрдүк ситиһиилэри!

Былырыыҥҥытааҕар элбэх

Бу күннэргэ үгүс отделениелэргэ ынах массабай төрөөһүнэ саҕаланна.

Одьулууҥҥа быйыл 616 ынах кыстаан турар эбит буоллаҕына, аҥардас тохсунньу ыйга 80 ньирэй төрөөтө. Манна күҥҥэ 17 центнер үүт ыанар, оттон былырыын бачча 12 центнер буолара. Күннээҕи үүттэн 16 центнерэ государствоҕа туттарыллар. Биирдии фуражнай ынахтан ортотунан 2,7 кг үүтү ыыллар.

А. БАИНА.

Бэлиэтэммит кирбиигэ дьулуһан

Болугур отделениетын ыччат сүөһүнү көрөөччүлэрэ быйылгы кыстыкка хас биирдии бороосконы 117 кг тэлэһүйэрин ситиһэргэ бэлиэтэнэстибэ ылыммыттара. Кыстык түөрт ыйын түмүгүнэн 36 бороосконы бары туруктара үчүгэй. Биирдии бороосконы ортотунан 63,5 кг тэлэһүйдэ.

Ордук үчүгэйдик П. М. Гермогенова, А. У. Максимова, П. Х. Абрамова үлэлииллэр. Сүөһүһүттэр туруоруммут соруктарын толорор иннигтэн күргүөмнээх үлэ үөһүгэр сылдьаллар.

П. ВАСИЛЬЕВ.

Ытыктанар үлэһит

Билигин кэмигэ хайдах даҕаны үлэ-хамнас электрическэй энергията суох кыайан барбат. Ол иһин монтердар түүнү-күнү аахсыбакка, ыраах-чугас айаннаан сыралаһан үлэлииллэр. Биир оннук түбүктээх киһинэн Петр Сергеевич Ноев буолар.

Кини Өлүөхүмэтээҕи тыа хаһаайыстыбатын техникумун бүтэрэн баран биһиги оройуоммутугар үлэлээбитэ уонтан тахса сыл буолла. Кыайыгас-хотугас, этиллибити уллуҥнук толорор үлэһит нэһилиэнньэ ортотугар улаханнык ытыктанар. Ол курдук кини оройуон Советын депутатынан талыллыбыта.

Кини билигин бэйэ разрядтаах монтер, кини молдьу үлэлииринэн туһугар бары күүһүн, дьоҕурун биэрэр.

И. МАКАРОВ.

„АРГЫСТАР" ИИНИКИЛЭР

КЫТААНАХ. «Аргыс» ыччат-комсомольскай ферма коллектива Сылаҥнааҕы «Чолбон» ферма ыанньыксыттарын кытары сирэй куоталаһан үлэлииллэр. Билигин «аргыстар» иинники иһэллэр. Манна быйыл саҥа сылыһалар хос тутуллан ыанньыксыттарга табыгастаах усулуобуйа үөскээтэ.

Л. ЛЕОНТЬЕВА.

ЛЕНИНСКОМУ КОМСОМОЛУ—СЛАВА!

МОСКВА. «Плакат» издательство «Ленинскэй комсомолга — албан аат!» диэн Н. Бабик уонна Н. Овсянников художниктар плакаттарын бэлэмнээн бечээттээн таһаарда. Плакаттар бэлиэтэрэ [illegible] ордениннаах Ленинскэй комсомол үлэҕэ ситиһиилэригэр уонна бойобуой дьыалаларыгар аналлар.

Снимокка: плакаттар биирдэстэрин таһа.

ССТА фотохрониката.

Норуот хаһаайыстыбатын бастыҥнарын оройуоннааҕы слета

КУОТАЛАҺЫЫГА—ҮРДҮК КҮҮРЭЭНИ!

Олунньу 3 күнүгэр В. М. Решетников аатынан народнай театр дьиэтигэр норуот хаһаайыстыбатын бастыҥнарын оройуоннааҕы слета буолла. Онно **1977 юбилейдээх сыл түмүктэрин уонна онус пятилетка үһүс, ударнай сылыгар производство саҥаны айааччыларын, бастыҥнарын соруктарын** туһунан дакылааты ССКП райкомун иккис секретара **М. Е. Пермяков** оҥордо.

Дакылаатчыт оройуон норуотун хаһаайыстыбатын бары салааларыгар үлэ ситиһиилэрин уонна итэҕэстэрин-быһаҕастарын дириҥник ырытта, инники соруктары туруорда.

Юбилейдээх сыл түмүгүнэн оройуон государство үс сакааһын — үүтү, эти атыылааһыны, түүлээҕи туттарыы былааннарын — аһара толордо. 1976 сыллааҕар валовойунан 570 тонна үүт ордук ыанна, үүтү атыылааһын сыллааҕы сорудаҕа 100,7 бырыһыан толорулунна. Эт ааспыт сыллааҕар 206 тоннанан ордук оҥоһулунна. Түүлээх соботуопкатын былаана 116,1 бырыһыан туолла. Онус пятилетка икки сыллаах былаана үүккэ 110 тоннанан, экко 139 тоннанан, түүлээххэ 37,5 тыһ. солк. аһарылынна.

Оройуон кыччына промышленнай, эргиэн уонна хаачыһыйар тэрилтэлэрэ юбилейдээх сыл былааннарын толордулар. Валовой бородууксуйаны оҥоруу былаана 107,6 бырыһыан, бородууксуйаны батарыы 106,8 бырыһыан толорулунна. Былааны таһынан 433,8 тыһ. солк. бородууксуйа оҥоһулунна. Үлэ оҥорумтуотун үрдээһинэ былаана 5,2 бырыһыанынан аһарылынна.

Норуот хаһаайыстыбатын араас салааларыгар бастыҥнаах дьоннорбут ыанньыксыттар А. Т. Кузьмина, О. Д. Лукошева, А. Л. Сергеева, У. Е. Макарова, сылгыһыттар М. С. Толстоухов, К. Д. Павлуцкай, механизатордар С. Н. Макаров, В. Д. Барашков, сэһыл иитээччи Т. В. Илларионова, болуотунньук Н. Н. Никутов, булчут В. Н. Синцев уо. д. а. кыайыыларга саҥа үрдүк кирбиилэргэ үтүйэллэр, производство бары салааларыгар туһаныллыа илик кыахтар, резервэлэр баалларын көрдөрөллөр. Ол да иһин онус пятилетка үһүс сылын кирбиилэрин ылларбытыгар, саҥаттан саҥа кыайыылары ситиһэрбитигэр суолдьут сулуһунан буолаллар. Оройуон бары үлэһиттэрэ «Бүгүн бэҕэһээҥҥитээҕэр, сарсын бүгүҥҥүтээҕэр өссө ордуктук үлэлиэҕиҥ» диэн айыы-санааҕа түмүллэн күүрээннээхтик үлэлииллэр.

Кэдьүүс уонна хаачыстыба пятилеткатын үһүс сыла ударнай үлэ сылынан биллэриллиннэ. Ситиһиллибити чиҥэтэн, производство бары салааларыгар үлэ тэрээһинин тупсаран, оҥорумтуотун муҥутуурдук үрдэтэн, саамай кыра ороскуотунан саамай үрдүк түмүктэри ситиһэр соруктаахпыт. Үүммүт дьылга былаанныммыт кирбиилэрбит өссө үрдүктэр, соруктарбыт дьэҥкэлэр.

Общественнай сүөһү кыстыгын тэрээһиннигэр улахан ыарахаттар үөскээтилэр. Ынах сүөһү орто төлөһүйүүтүн 48,7 кг-на тириэрдэн, ааспыт сыл баччатааҕы көрдөрүүбүтүттэн 5,1 кг таҥнары түһэрдибит. Баар фуражнай ыаһахтан ыһаныы былырыыҥҥыбытынааҕар 18 кг-нан аччаттыбыт. Ынах сүөһүнү төлөһүтүүгэ ылыммыт эбэһээтэлистибэбит туолбат кутталланна. Үүммүт дьылга сүөһү көннөйүүнэн өлүүтэ аччатылла илик. Совхозтарга кыстык устата 340 ынах сүөһү көннөйүүнэн өллө, ол иһиттэн ыарыы туһата суох охсууга, ааспыт сыллааҕар биэс төбөнөн улаатта, ааҕардас тохсунньу ыйга 19 төбөнү туһата суох сүтэрдибит.

Совхозтар сорох отделениеларыгар от оройуота кыһаннахтык хонтуруолламмат, эбии аһылык дэлэйдик сиэтиллибэт, саҥа төрүөҕү ылыыга бэлэмнэнии үлэ мөлтөх. Агрономическай дьаһаллар бытааннык олоххо киллэриллэллэр.

Оройуон промышленнай уонна производственнай тэрилтэлэригэр үлэ тэрээһинин тупсарыыга, дьиссипилиинэтин бөҕөргөтүүгэ, бородууксуйа хаачыстыбатын тупсарыыга кэккэ итэҕэстэр бааллар.

Ударнай сылга куоталаһыы кэдьүүһүн салгыы үрдэтии, бастыҥнары көбүлүүр, хаалан иһээччилэри өрө тардар дьаһаллары утумнаахтык олоххо киллэрии билиҥҥи тирээн турар сорукпут.

◆

Н. С. ДМИТРИЕВ,

Эрилик Эристиин аатынан совхоз партскомун секретара

Онус пятилетка иккис сылыгар биһиги совхозпут коллектива Бүтүн Союзтааҕы социалистическай куоталаһыыга киирсэн, күргүөмнээхтик үлэлээн кэллэ. Улуу Октябрь юбилейын көрсө үүтү валовой ыаһын икки сыллаах былаанын, ылыммыт социалистическай эбэһээтэлистибэтин чээстээхтик толорбуппут. Ааспыт сылга государствоҕа эти, үүтү, түүлээҕи туттарыы былааннарын аһартаатыбыт. Сыл түмүгүнэн республика совхозтарын социалистическай куоталаһыыларыгар бастакы бөлөххө кыайыылаахынан таҕыстыбыт.

Итиннэҕэ барытыгар фермаларбыт чулууларын, хоһууларбыт хоһууннарын түмсүүлээх, дьулуурдаах үлэлэрэ быһаарар суолталанна. 103 ыанньыксыттан 30-тан тахсата икки тыһыынчалаах кирбиини ыллылар.

Ол эрээри биһиэхэ итэҕэстэр-быһаҕастар суох буолбатахтар. Сорох үүнүүнү ылыыга улахан хаалыылаахпыт. Бурдугу уонна хортуоппуйу үүннэриигэ государственнай былааннар толоруллубаттар. Техника толору кэдьүүстээхтик туһаныллыбат. Сүөһү көннөйүүнэн өлүүтэ суох оҥоһулла илик. Совхоз үрдүнэн 33 ыанньыксыт, икки ферма коллектива юбилейдээх сыл былааннарын толорботулар. Кыстык 4 ыйыгар ааспыт сыл туһааннаах кэмнээҕэр аҕыйах үүтү ыан кэллибит. Билиҥҥи туругунан 900-тэн тахса сылгы аһылыкка киирдэ, кыстык туругун өссө ыарата.

Эриллибит итэҕэстэри, ыарахаттары туоратар иһин тэрийэр үлэни салгыы тупсарарга соруктаммыппыт.

И. И. СЕРГЕЕВ,

Субуруускай аатынан совхоз Соловьевтааҕы отделениетын механизатора

Мин хас да сылтан бэттэх отделениебар халлим механизациялаах звенону салайан оттоотум. Юбилейдээх сылга, от үүнүүтэ мөлтөх буолан, көрдөрүүбүт уруккуга тиийбэтэ. Биирдии отчукка ортотунан 167 тоннаны соботуопкалаатыбыт. Бэйэм сайын рекорду тупсарар, звено хас биирдии чилиэнигэр 182-лии тоннаттан итэҕэһэ суоҕу оттуур былааннаахпыт. Итиннэҕэ ходуһаҕа минеральнай уоҕурдууну үчүгэйдик бытарытан, биир даҕаны хойуутук ыстарыны ыадалаах.

Отделениебыт үлэтин-хамнаһын туһунан кэпсээтэххэ, үлэ коллективтара ударнай сылга үрдэтиллибит эбэһээтэлистибэни ылынан дьулуурдаахтык үлэлииллэр. Е. Н. Кропникова, А. Л. Сергеева старшайдаах «Юность» уонна «Сардаҥа» ыччат-комсомольскай фермалар коллективтара, механизатор Г. Д. Николаев социалистическай куоталаһыыны көҕүлээччилэринэн буоллулар.

Билиҥҥи отделениеҕа үлэһит илин тиийбэт. Итэ бирочнайдарыттан биирдэстэрин сүөһү иитиитин ыарахан үлэлэрин механизациялааһыныгар улахан хаалыылаахпыт буолар дии саныыбын. Хотоннор ыараабастар үлэ ыар илиинэн толоруллар. Маны көрүөххэ.

Сайыҥҥы курааннаах, быдьаһыктаах күннэргэ саахалламмыт техникаҕа биирдэмэтигэр сапчаас чаас тиэрдиллибэккэ эбэх бириэмэ сүтээччи. «Сельхозтехника» холбоһуга, совхоз салалтата оннукта итини учуоттууларыгар баҕарабыт.

А. М. КОВАЛЬКО,

«Якутуглестрой» комбинат 5 №-дээх тутуутун управлениетын биригадьиирэ

Ханна баҕарар буоларын курдук, биһиги — Нерюнгри куорат тутааччылара — юбилейдээх сылга үрдүк кирбиилэри баһылаан күүрээннээхтик үлэлээтибит. Мин салайар дьоҕус биригэдэм Улуу Октябрь 60 сылын көрсө 513 тыһ. солк. тутууну ыытарга үрдэтиллибит эбэһээтэлистибэтин чээстээхтик толордо.

Биһиги дойду аатырбыт тутааччыта Н. Злобин биригэдэтин бэдэрээтинэн үлэлиир прогрессивнай ньыматын туһаммыппыт ыраатта. Маныаха хайыы-үйэ балачча опыт муһунна. Онон иһирдээхтэрбитин бу бэртээхэй ньыманан үлэлииргэ ыҥырабыт. Биһиги итиниэхэ көмөлөһүөхпүтүн сөп.

Онус пятилетка үһүс, ударнай сылыгар биһиги былааммытын ахсынньы 25 күнүгэр толорорго эбэһээтэлистэннибит. Итини сэргэ мин салайар биригэдэм куоракка саҥа тутуулар объектар тастарынааҕы куох зонаны [illegible] инициатива көтөхтө. Ону куорат бары тутааччылара киэҥник өйөөн эрэллэр. Бу дьыалаҕа эһиги эмиэ өйүөххүтүгэр сөптөөх дии саныыбын.

Е. П. САВВИНА,

олох-дьаһах комбинатын инстэнньэгэ

Биһиги комбинаппыт онус пятилеткаҕа нэһилиэнньэҕэ 1450 тыһ. солк. суумалаах араас оҥоһугу оҥоруохтаах былааныттан юбилейдээх сылга 477 тыһ. солк. толордо. Онно нэһилиэнньэ биир киһитигэр 15 солк. 87 харчылаах оҥо оҥоһуллан, сорудах аһарылынна.

Комбинат биир рабочайа сылга ортотунан 2379 солк. үлэни толорон, сорудаҕын 1,8 бырыһыан аһарда. Улуу Октябрь 60 сыла туолуутун көрсө коллектив 4 сыаҕа, 10 рабочайа пятилетка икки сылынааҕы былааннарын, ылыммыт эбэһээтэлистибэлэрин толорбуттара.

Мин салайар инстэнньыгиэрим биригэдэтэ 1977 сыл сорудаҕын 108 бырыһыан толорбута, сыахтар социалистическай куоталаһыыларыгар бастаабыта.

Үүммүт сылга комбинат 7 сыаҕын 70-тан тахса рабочайдара үрдэтиллибит эбэһээтэлистибэлэри ылынан, үрдүк кирбиилэри бэдиэтэнэн дьулуурдаахтык үлэлииллэр.

Ол эрээри коллективка итэҕэстэр, кэтүтүүлэр элбэхтэр. Эрилик Эристиин аатынан совхоз киин бөһүөлэгэр биһиги аһыллыбыт «Олох-дьаһах дьиэтэ» балачча үчүгэйдик үлэлээн иһэн, быйыл кыһын сабыллан хаалла. Бу түбэлтэ коллектив былааны толоруутугар охсор кутталы үөскэттэ. Комбинаппытыгар оҥоһугу оҥоруута тиэйэр-таһар транспорт аҕыйаҕа, чаастатык саахалланара үлэни-хамнаһы эмиэ атахтыыр.

Р. И. КОНСТАНТИНОВ,

Социалистическай Үлэ Геройа

Ааспыт сыл ордук үөрүүлээх, кэрэ-бэлиэ событиелардаах буолла. ССРС саҥа Конституциятын бырайыагын дьүүллэһиигэ кыттар дьол тигистэ. Кырдьык даҕаны билиги санаан көрдөххө, кырдьаҕас көлүөнэ олоҕу социалистическай уларыта тутууга, Ийэ дойдуну көмүскээһиҥҥэ туох баар күүһүн-сыратын, олоҕун даҕаны бүтүннүү биэрбит эбит. Биһиги көлүөнэбит бэйэтин санныгар колхознай тутуу бастакы ыарахаттарын, Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии, ол сыллардааҕы сут-кураан эриирдэрин-мускуурдарын сүксүбүт, онон билиҥҥи дьоллоох-соргулаах олоҕу активнайдык тутуспут үтүөлээх. Эдэр көлүөнэ итини толору сыаналыыра, аҕа саастаахтар үлэҕэ уонна охсуһууга үтүө үгэстэрин утумнуура наада. Советскай Конституция биэрбит быраабтарынан туһанан, ханнык баҕарар эдэр киһи талбыт идэтин баһылаан бар-дьонугар, дойдутугар муҥура биллибэт туһаны аҕалар кыахтаах. Онон мин, үлэ ветерана, эһигини советскай рабочай кылаас албан аатын үрдүктүк тутарга, куруутун тэрээһиннээх, дьиссипилиинэлээх буоларга, бэйэ талан ылбыт идэтигэр толору бэриниилээх буоларга, социалистическай куоталаһыы знамятын үрдүктүк тутан иһэргэ кэс тылбын этиэхпин баҕарабын.

В. М. ЖИРКОВ,

Болтоҥо аҕыс кылаастаах оскуолатын учуутала

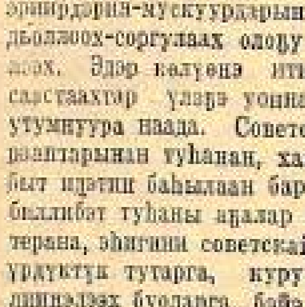

Үөрэн көлүөнэни үлэҕэ иитии — советскай оскуола биир дьоһуннаах соруга. Биһиги оройуоммутугар кэлиҥҥи сылларга үөрэнээччилэр сайыҥҥы сынньалаҥнарын тэрийиигэ улахан болҕомто ууруллар буолла. Мин Субуруускай аатынан совхоз Болтоҥотооҕу отделениетыгар «Костер» диэн үлэ уонна сынньалаҥ лааҕырын тэрийэн хас да сыл салайдым.

Юбилейдээх сылга биһиги эдэр отчуттарбыт звенота хаһаайыстыбаҕа даҕаны таһаарыылаахтык үлэлээтэ. Маныаха отделение салалтата улаханнык көмөлөстө. 18 чилиэннээх звено бэлиэтэмэ ый устата 95 тонна бастыҥ хаачыстыбалаах оту соботуопкалаан туттарда, онон сорудаҕын 20 тоннанан аһарда. Итиэннэ көрдөрүүтүнэн оройуон аҕыс кылаастаах оскуолаларын үөрэнээччилэрин оттуур звеноларын социалистическай куоталаһыыларыгар бастакы миэстэни ылбыта.

Онус пятилетка ударнай сылын ходуһатыгар мин оҕолорум өссө дьулуурдаахтык оттуурга былааннаа-

КУОТАЛАҺЫЫГА — ҮРДҮК КҮҮРЭЭНИ!

лар. Бэйэбит кыахпытын, күүспүтүн ааҕынан көрөн баран үрдэтиллибит эбэһээтэлистибэ ылынныбыт. Быйыл сайын звенобут оттуур маршрутун эрдэттэн оҥостор, ходуһаҕа от ыйын саҕатыттан киирэр баҕалаахпыт.

М. С. ТОЛСТОУХОВ,

Карл Маркс аатынан совхоз сылгыһыта

Сылгы иитиитигэр 20-тэн тахса сыл үлэлээн, ааспыт дьылга урут хаһан даҕаны ситиспэтэх көрдөрүүбүн — 81 биэттэн 81 кулуну ылбытым. Ити оройуоҥҥа саҥа рекорд буолла. Биллэн турар, маннык көрдөрүү үрүҥ түбүктэн, сыралаах үлэттэн тахсар. Сылгыһыт идэтэ кыһыннары-сайыннары ыгыыртан түспэккэ, илииттэн араарбакка үлэлиири эрэйэр.

Кэнники кэмҥэ биһиги совхозпутугар ходуһаны куруолааһыҥҥа сөптөөх болҕомто ууруллубат буолла. Инньэ гынан оттонуохха да айылаах алаастар, үрэхтэр ходуһалара сылгы атаҕын анныгар хаалаллар. Куруолааһын суоҕа сылгыһыкка эмиэ эрэйдээх. Онон маны бэрээдэктиэххэ.

Быйыл сылгы кыстыга улахан ыарахаттардаах буолла. Сир ахсын ырыганнаабыт сылгылар аһылыкка киирдилэр. Мантан инньэ саҥа төрүөҕү ылыы түбүктээх күннэрэ кэлиэхтэрэ. Онон биһиги, сылгыһыттар, кулуну көрүүгэ-харайыыга эрдэттэн бэлэмнэнэн күүскэ үлэлиирбит наада.

Мин санаабар, сылгыһыттар ортолоругар социалистическай куоталаһыы күүрээнэ билигин даҕаны аччыгый. Түмүктэр өлүс хойутуулан таһаарыллаллар, ханнык звено сылгыһыттара хайдах үлэлээбиттэрэ тута тиэрдиллэн испэт. Кэлэр өттүгэр итиннэ болҕомтону уурар сөп буолуо. Ол үлэ-хамнаска көмөлөһүө этэ.

А. А. ЗАХАРОВ,

Эрилик Эристиин аатынан совхоз тракторииһа

Мин МТЗ тракторынан үлэлээбитим хаһыс да сылыгар барда. Кэнники үс сылга оройуон чемпионун бочуоттаах аатын ылбытым. Ити миигин сэбэхтэ эбээһинэстиир. Кэлэр да өттүгэр бастыҥнар кэккэлэригэр киирсэрбин диибин.

Биһиги совхозпутугар, ону ааһан оройуоҥҥа даҕаны механизатордар социалистическай куоталаһыылара мөлтөхтүк тэриллэр. Трактористар, шофердар үлэлэрин түмүктэрэ ыйынан, кварталынан оҥоһуллан испэт. Инньэ гынан куоталаһыы уота-күөһэ сито-хото сириэдийбэт. Итини тэҥэ, биһиги үлэбит көрдөрүүтэ эталоннай гектарынан сыаналанарын быһыытынан, условнай эталоннай гектары сир ахсын биирдик оҥоруохха.

Механизатордар куоталаһыыларын усулуобуйатын оҥорууга саҥа үлэлээн эрэр эдэр шофердары, трактористары уонна опыттаах механизатордары наардыыр, араарар буолуох баара. Ол социалистическай куоталаһыыны ордук күүркэтиэ, маассабай оҥоруо этэ.

Пятилетка ударнай сылыгар мин МТЗ тракторынан 3000-тан тахса условнай эталоннай гектардаах үлэни толорорго эбэһээтэлистибэ ылынабын.

Н. З. МАКАРОВ,

Субуруускай аатынан совхоз механизатора

Кыһыннары-сайыннары тракторыһынан үлэлээбитим 30-тан тахса сыл буолла. Биһиги үлэбит ситиһиитэ техника турууттан тутулуктаах. Онон бэйэ илдьэ сылдьар тракторын күннэтэ көрүү-истии, бириэмэтигэр ремуоннааһын булгуччулаах. Мин эдэрдэргэ итини тоһоҕолоон этиэхпин баҕарабын.

Ааспыт сайын от мөлтөхтүк үүнэн быйыл совхозпут общественнай сүөһүтүн кыстыга кыһарҕаннаах буолла. Онон сибилигин Сылаҥ отделениетыгар дулҕаттан эбии аһылыгы бэлэмниир анал звено тэриллибитэ. Билигин мин салайар звенобар үһүөбүт. Кыстык устата 900 тонна дулҕа коомньэрбэтин оҥорон сиэтэр эбэһээтэлистибэлээхпит. Билигин турууттан фермаларга 500-тэн тахса тоннаны бэлэмнээн биэрдибит. Онон балиэтэммит көрдөрүүбүтүн ылар кыахтаахпыт.

Үчүгэйдик астаммыт дулҕаны ынах баҕарар сүөһү тото-хана сиир эбит. Инньэ гынан сүөһү-ас турута тупсар, от даҕаны улаханнык үтүрүмсүйэр. Онон сир ахсын астаах дулҕаттан, талахтан, лабыктаттан эбии аһылыгы маннык сааскы өттүгэр дэлэйдик бэлэмнээн сиэтиэххэ диэн этэбин.

В. Е. ПОПОВ,

ЫБСЛКС райкомун иккис секретара

Оройуон комсомолецтара уонна ыччаттара ааспыт сылы үлэҕэ ситиһиилэрдээх түмүктээтилэр. Улуу Октябрь юбилейын көрсө 35 ыччат коллективтара быһаарыылаах сорудахтарын, ылыммыт эбэһээтэлистибэлэрин болдьоҕун иннинэ толороттообуттара. 14 комсомольскай-ыччат фермалар 1976 сыллааҕы көрдөрүүлэрин тупсардылар.

Эрилик Эристиин аатынан совхоз эдэр-сүөһүһүттэрэ республикаҕа ыҥырыы таһааран үрдүк таһаарыылаахтык үлэлээтилэр. Саҥа Ураһин, «Сыркы», «Молодежнай», «Юбилейнай» фермалар коллективтара хаһааҥҥытааҕар даҕаны үрдүк көрдөрүүлэннилэр. Эдэр ыанньыксыттар фуражнай ынахтарын ахсыттан Елена Григорьева 2719 кг, Акулина Протасова 2568 кг, Татьяна Карпова 2553 кг үүтү ыан үрдүк көрдөрүүлэннилэр.

Оройуон ыччаттара уонна комсомолецтара производство бары салааларыгар баһылыыр-кэһилиир оруоллара үрдээн иһэр. Бастыҥ производственниктар ахсааннара эбиллэн иһэр.

Комсомолецтар уонна ыччаттар ЫБСЛКС XVIII съеһин уонна комсомол 60 сыла туолуутун достойнайдык көрсөр иһин үрдүк соруктары туруорунналар. Олору чиэстээхтик толорор туһугар бары дьоҕурдарын, күүстэрин-кыахтарын түмэн үлэлииллэр.

x x x

Слет үлэтигэр Нерюнгри куорат үлэһиттэрин делегацията кыттыыны ылла.

Слеккэ тыл этэригэр делегация салайааччыта, куорат Советын исполкомун председателин солбуйааччы **С. М. Николаев** республика саҥа индустриальнай киинэ Нерюнгри уонна тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанар Чурапчы оройуонун шефтэһэн хардарыта көмөлөһүүлэрин ааспыт биир сыллааҕы үтүө түмүктэрин тоһоҕолоон бэлиэтээтэ. Ыалдьыт итиитэн салгыы Саха сирин Соҕуруу өттүнээҕи территориальнай-производственнай комплекс, Аччыгый БАМ тутуулара хайдахтаах курдук түргэн тэтиминэн баран иһэллэрин, онно биһиги элбэх национальностаах социалистическай Ийэ дойдубут бары бырааттыы норуоттарын представителлэрэ биир ыаллаах кэргэҥҥэ түмсэн айымньылаахтык үлэлииллэрин туһунан кэпсээтэ. Түмүгэр кини Нерюнгри уонна Чурапчы икки ардыларыгар Өтүйэ уонна Сиэрпэ союзтаһыылара өссө бөҕөргүүрүгэр баҕаларын этэ итиэннэ онус пятилетка үһүс, ударнай сылыгар биһиги оройуоммут үлэһиттэрэ өссө түмсүүлээхтик, үрдүк оҥорумтуолаахтык үлэлииллэригэр ыҥырда.

Таб. С. М. Николаев үөрүүлээх быһыыга-майгыга оройуон тыатын хаһаайыстыбатын үс бастыҥнарыгар **Нерюнгри куорат чемпионнарын** аалай солко лиэнтэлэрин кэтэттэ, анаалаах дипломнары уонна сыаналаах бэлэхтэри туттарда. **Итинник үрдүк чиэскэ** быйыл Эрилик Эристиин аатынан совхоз эдэр ыанньыксыта **Елена Григорьева**, Субуруускай аатынан совхоз сылгыһыта **С. Я. Москвин** уонна Карл Маркс аатынан совхоз ыччат сүөһүтүн иитээччитэ Г. Г. **Дьячковскай тиксистилэр**.

Трибунаҕа — райсовет исполкомун председателэ таб. **Р. Р. Бурнашев.** Кини, Чурапчы уонна Нерюнгри доҕордуу сибээстэрэ силис тардан, сайдан иһэллэрин бэлиэтээн туран, юбилейдаах сылга үрдүк көрдөрүүлэри ситиспит шефтээх куорат уонна Аччыгый БАМ бастыҥ дьоннорун — «Якутуглестрой» комбинат 5 №-дээх тутуутун управлениетын болуотунньуктарын бригадьыырын **Анатолий Маркович Незальнова,** «Бамстроймеханизация» Ленин орденнаах бульдозериһа **Федор Иванович Волгинга** уонна Чульманнааҕы автобаза шофера, Үлэ Кыһыл Знамята орден кавалера **Иван Лаврентьевич Скрипниченкоҕа Чурапчы оройуонун 1977 сыллааҕы лауреаттарын** лиэнтэлэрин уонна жетоннарын үөрүү-көтүү өртөтүгэр кэтэттэ, кинилэргэ ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун Бочуоттаах грамоталарын, ойдобуһулук сувенирдарын туттарда. Кини түмүгэр индустриальнай Нерюнгриттан оройуон бастакы лауреаттарыгар үлэлэригэр өссө үрдүк ситиһиилэри, олохторугар дьолу-соргуну баҕарда.

Слет үлэтин түмүктүүр чааһыгар оройуон норуотун хаһаайыстыбатын чулуута чулууларыгар **1977 сылга рекордсменнар уонна чемпионнар** лиэнтэлэрэ кэтэрдиллилэр, Бочуоттаах грамоталар, сыаналаах бэлэхтэр туттарылыннылар.

Бастыҥнар слеттарын кыттыылаахтара 1978 сылга оройуон үлэһиттэрин социалистическай эбэһээтэлистибэлэрин биир санаанан ылыннылар.

Бастыҥ бэрээдэк, үрдүк культура иһин!

ЫҤЫРЫЫ БИҺИРЭНЭР

Бастыҥ бэрээдэктээх, үрдүк культуралаах бөһүөлэк иһин Сылаҥ нэһилиэгин Улахан Күөл сэлиэнньэтин олохтоохторун эбэһээтэлистибэлэрэ уонна оройуон общественноһын бүтүннүүтүн социалистическай куоталаһыыга ыҥырыылара Эрилик Эристиин аатынан совхоз рабочайдарын, инженернэй-техническэй үлэһиттэрин, сулууспалаахтарын биһирэбиллэрин ылар.

ДИРИҤ. Нэһилиэнньэ киэҥ ыҥырыылаах мунньаҕар ити ыҥырыы туһунан райсовет исполкомун председателин солбуйааччы А. Е. Филиппов оҥорбут дакылаатын тула киэҥ кэпсэтии буолла.

Общественнай бэрээдэги куруубайдыыр кэһии, итирииктээһин, үлэ бороҕуллааһын, производствоҕа хоромньуну оҥоруу биир да түбэлтэтин таһаарбат иһин охсуһуу хас биирдии рабочай, сулууспалаах иэһинэн буолар. Кэпсэтиигэ кыттыбыт Н. Г. Пестерев, М. Р. Сысолятин уо. д. а. үлэ дьиссипилиинэтин, общественнай бэрээдэги бөҕөргөтүүгэ, бөһүөлэги тупсаран оҥорууга ыытыллар үлэлэри агитаторлар күрэхтэһиилэрин усулуобуйатыгар киллэрэр наадалааҕын бэлиэтээтилэр.

Мунньах туһааннаах уураах ылынна.

x x x

ХАДААР. «Юбилейнай» ыччат-комсомольскай ферма коллектива ааспыт юбилейдаах сылга хас биирдии фуражнай ынахтан 2703 кг үүтү ыан урут олохтообут бэйэтин рекордун тупсаран оройуон рекордсмен-чемпионун аатын ылла. Бу коллективка улахан күөллэр ыҥырыыларын туһунан иһитиннэриини сельсовет исполкомун председателэ М. М. Мартынов оҥордо.

Кэпсэтиигэ үлэһиттэр ыҥырыыны биир саҥанан өйүүллэрин биллэрдилэр. Кинилэр ЫБСЛКС XVIII съеһин, Ленинскэй комсомол 60 сыла туолуутун чиэстэригэр үлэ-хамнас, олох-дьаһах культуратын, бастыҥ общественнай бэрээдэк иһин өссө күүскэ үлэлииргэ соруктанныылар. Мунньах уурааҕар общественнай бэрээдэги кэһии, итирииктээһин, бороҕуллааһын биир да түбэлтэтин таһаарбат иһин ититэр үлэни күүһүрдэргэ, ити иһин буруйдаахтары тута кыттааннаах сэмэҕэ тардан иһэргэ диэн этиллинэ. Ону тэҥэ болҕомто олорор дьиэни, үлэлиир миэстэни кууруутун ыраастык, бэрээдэктээхтик тутууга, чэбдик олох иһин охсуһууну күүһүрдүүгэ уурулунна.

x x x

МЭЛДЬЭХСИ. Нэһилиэнньэ мунньаҕар ити боппуруоска дакылааты сельсовет исполкомун председателэ И. И. Попов оҥордо. Кини Ийэ дойду саҥа Конституциятыгар ССРС граждааннарын сүрүн бырааптара, кэҥүллэрэ уонна эбээһинэстэрэ дьэнкэтик быһаарыллыбыттарын уонна ону олоххо киллэрии хас биирдии киһи ытык иэһэ буоларын бэлиэтээтэ.

— Улахан күөллэр олус наадалаах боппуруоска ыҥырыы таһаардылар. Итини мин, истиҥник биһирээн туран, өйүүбүн уонна бастыҥ бэрээдэк, үрдүк культура иһин охсуһарбытыгар ыҥырабын, — диэтэ бастакынан тыл этиит рабочай П. И. Корякин. Кини итиитэн салгыы бу боппуруоһу олоххо киллэриигэ кыттыы бөһүөлэктэр олохтоохторугар агитационнай-маассабай үлэни тэсту тупсарар наадалааҕар тохтоото. «Ол курдук, сүөһү иитиитин сайыннарыыга киэҥ баһылаах Мэлдьэхси сэлиэнньэтигэр библиотеканы, оскуоланы айыахха, олор олох-дьаһах, культура үрдээһинигэр көмөлөһүөххэ», — диэтэ кини.

Итини тэҥэ кэпсэтиигэ улахан күөллэр ыҥырыыларын өйөөн А. И. Посельскай, А. И. Корякина, И. М. Корякин тыл эттилэр.

ДОЙДУ ПРЕДПРИЯТИЕЛАРЫГАР

БАКУ. Автомобиль саппаас чаастарын завода авторефрижератордар бастакы партияларын бэлэмнээтэ. Холодильниктар Павловскайга оҥоһуллар автобустарга олордуллаллар. Массыыналар наадыйааччыларга аһылык түргэнник буорту буолар көрүҥнэрин тиэйэллэр. Предприятие быйыл сүүһүнэн авторефрижератордары оҥорон таһаарыаҕа.

x x x

ТАШКЕНТ. «Ташавтоматика» завод саҥа типтээх кондиционердары оҥорон таһаарыыны баһылаата. Кинилэр тымныы установкалара суох, водопроводка быһаччы холбоноллор, салгыны үүрээн уу ыктарыы олсыытыгар салгын температурата намтыыр, оттон дьиэ сиигэ улаатар.

ССТА.

Кыһыл хаалтыс

«Дорообо, комсомольскай саас»

Үһүс чиэппэр сааһылыытыгар эхсис кылаастарга аналлаах «Кыһыл хаалтыс: бырабыай. Дорообо, комсомольскай эдэр саас!» диэн сбору ыытаатыбыт.

Үөрүүлээх пионерскай сборга тиһэх тахсыы. Долгуйуу, үөрүү, хомолто — барыта түмүллэр. Буолумуна дааэрии, 4 сыл устата тиэмэтэ араҕыспат аргыс оҥостубут хаалтыстыгын арахсыы оруну эрэ долгутар. Кыһалҕата суох оҕо саас, төрөп үттэрэр тойуга ойтон сүппэттэр. Комсомолга киирбиттэргэ үтүө баҕа санаалар, истиҥ эҕэрдэ тыллар этиллиилэр. Үһүстэр ыллаан, хоһоон ааҕан, үҥкүүлээн көрдөрдүлэр. Ыҥырыылаабыт төрөппүттэр, сүбэлэр, учууталлар аһаҕастык, истиҥник саҥардылар, оҕолорго сүбэ-амаҕ биэрдилэр, кинилэрдиин биирги хаартыскаҕа түстүлэр.

ВАЛЯ СОБАКИНА,
VII кылаас.
Кытаанах.

АГИТЗОНАЛАРЫНАН КҮРЭХТЭҺЭЛЛЭР

Хоптоҕо нэһилиэгэр агитзоналарга төрөппүттэри, үөрэнээччилэри кытта бэлэмчэ үлэ барар. Сотору туттааҕыта «Сардаҥа» уонна «Сельго» агитзоналар үөрэнээччилэр икки ардыларыгар дуобакка күрэхтэһиини ыыттылар. Бэрт хатыһыылаах оонньуулар түмүктэригэр 9:2 ахсааннаах «сардаҥалар» хоттулар. Бу зона эдэр дуобатчыттара Вася Кузьмин, Костя Хоютанов уонна Маша Дмитриева кыайыы уоруутун биэрдилэр.

Күрэхтэһии кэнниттэн «Сардаҥа» агитзона начальнига, бастакы разрядтаах дуобатчыт А. А. Архипов 10 дуоскаҕа сеанс биэрдэ. Онуоха кинини Вася Кузьмин кыайда, оттон Маша Павлова тэҥнээтэ.

Дьэ итти курдук икки агитзона оҕолоро бэркэ сынньанан, үөрэн-көтөн тарҕастылар.

Н. САВВИН,
агитзона начальнига.

Үчүгэй дьон туһунан ◆

Бастыҥ электрик, бэртээхэй спортсмен

Гаврил Кардашевскай түөрт сыллааҕыта Өлүөхүмэтээҕи тыа хаһаайыстыбатын механизаторларын бэлэмнээр техникуму бүтэрээттэн төрөөбүт нэһилиэгэр Одьулууҥҥа электригинэн үлэлиир.

Араас саҥалаах тиһыстиниэ, суһал каадарга Гаврил дэбигис бэрээдэктэн, көмүскээн оҥорон дьоҥҥо ыспыктабылын ылыйар. Ол да иһин кинини 1976 сыллааххы коммунистическай үлэ ударнигын аата иҥэриллибитэ.

Комсомолец общественнай үлэҕэ активнайдык кыттар. Иккис сылын комсомольскай тэрилтэ комитетын чилиэнинэн талылла үлэлиир. Кинини биир улахан чиэһинэн уобалас комсомольскай конференциятыгар делегатынан талыллыбыта буолар.

Гаврил бу күннэргэ республика оройуоннарын волейболга күрэхтэһиилэригэр оройуоммут чиэһин көмүскээтэ.

М. МОРДУСКИНА.

Оройуоннааҕы көрүү-конкурс

Сценаҕа — кытаанахтар

Олунньу 4 күнүгэр П. М. Решетников аатынан народнай театрга комсомол 60 сылыгар аналлаах «Сурахпыт гиэнэнуҥ, эйиэхэ эрэнэбит — эйиэхэ, комсомол!» диэн бэлиэлээх драматическай коллективтары оройуоннааҕы көрүү-конкурс саҕаланна. Көрүү-конкурска Кытаанахтааҕы Культура дьиэтин ирэ-хоро самодеятельнойын коллективын учуутал Н. Корякин уонна бэтэрээн интэриэчиҥэ Р. Васильева туруорууларынан Михаил Попов «Кулук сырдыктан сугар» диэн пьесатын көрдөрбүттэрэ сэргэттэ.

Пьеса сүрүн геройа ыраах дуулаҕалаах продавец Огонуомуу кыһыгын саҥалаах диэн кэргэнэ сатыылар. Кини тулатыгар эдэр кыргыттар, комсомоллуттар ревизия оҥороллорун кини кырдьыгын ды- костюмнуллар. Көрөөччүлэр улахан биһирэбиллэрин ылбыт бу пьесаҕа учуутал Н. Н. Васильев, рабочай Р. Корякова, почтальонка Н. Местникова, учуутал Н. С. Корякин уо. д. а. сүрүн оруолларга табыллан оонньоотулар. Пьеса декорациятын, костюмун, музыкальнай оформлениетын художник Р. Местников, Платон Сылайыков, Е. Макаров тиһиктээх кыраскалар оҥорбуттар. Жарт «Кулук сырдыктан сугар» диэн пьесаны Кытаанахтааҕы Культура дьиэтин драматическай коллективын кинилэргэ сүгүн оонньообутун бэлиэтиэххэ.

П. ОКОНЕШНИКОВ.

Снимокка: пьеса сүрүн оруолларын толорбут учуутал Н. Васильев, почтальонка Н. Местникова.

Автор фотота.

ОЛУННЬУ ЭКРАНА

САҤА ФИЛЬМНЭР

..ГФР промышленнай магнаттарыттан биирдэстэрэ, нацизм кэмигэр бэйэлэтэ «буускаҥы оҥорууну хоруоҕа», Нюрнбергскай процесска суутталлыбыт барон Карл Людвиг фон Остер американскай байыаннай администрациянан босхоломмута уонна киэстэлиг полигоннарга сэрии саҥа сэбин боруобалыыр. Журналистка Ингрид Кюн (актриса Астрида Кайриша), Остер ишэттэр атомнай сэрии сэбин биэрэргэ аккаастаһан өлбүт профессор Петер Кюн кыыһа, бу улахан сэбирдэлэлээх магнаты сэрэлыыр. Ол эрээри Остер, позициятын биэрэрэн баҕарбакка, холуннарыгар буруйдаан Ингрид Кюну утары дьыала тэрийэр.

Олунньуга кэстэр «Ленфильм» киностудия кэтит экранныах «*Отклонение*» диэн фильмин сюжета кинилэр итти суутталлар охсуһууларыгар олоҕурар. Аҕа дойду антифашистскай темаҕа анаммыт бу сытыы уус-уран кинопублицистиката көрөөччүлэр болҕомтолорун тардара саарбаҕа суох.

«Ленфильм» атын «*Неоконченная повесть*» диэн хартыынатын кинилэр — бэйэтин дуоһунаһыгар, дьоҥҥо көмөнү оҥорорутар үөрүүнү уонна астыныыны булар, бэйэни харыстаммат сэмэй үлэһит, оройуон врача Елизавета Максимовна (артистка Элина Быстрицкая) дьылҕата. Лиэнтэҕэ кинини кэргэ Сергей Бондарчук, Софья Пилявская, Евгений Самойлов, Юрий Толубеев, Эраст Гарин уо. д. а. уһуллубуттар.

Ригатааҕы киностудия кэтит экранныах, оҥноох «*Сонаты над озером*» диэн үлэтэ Регина Эзера «Колодец» диэн романынан туруоруллубут уонна атын кэһиини эмсэгэлэтэн туран бэйэ дьолун тутуохха сөп дуо диэн дьоһуннаах моральнай-этическай проблеманы көтөҕөр. Фильмҥэ Астрида Кайриша, Гунар Цилинскэй, Лилита Озолиня курдук биллиилээх актёрдар оонньууллар.

Эмиэ бу студия кэтит экранныах, оҥноох «*Мой друг — человек несерьезный*» диэн олоххо таба суолу көрдүүр биһиги кэммитинээҕи эдэр рабочай туһунан поэтическай фильмэ көрдөрүллүөҕэ.

«*Мелодии Верийского квартала*» диэн кэтит экранныах, оҥноох грузинскай хартыынаҕа бу дойдуга революция иннинээҕи дьадаҥылар мар олохторо утуулааҕын ойуулаанар. Оттон «Туркменфильм» студия кэтит экранныах «*Черный караван*» диэн лиэнтэтэ Туркестаҥҥа Советскай былааһы олохтооһуҥҥа мэһэйдиир сатаабыт английскай агент миссията таҥнастыытын туһунан кэпсиир.

Социалистическай дойдуларттан Румыния «*Вероника возвращается*» диэн хартыыната баар. Бу биһиги дойдубут экраннарыгар кырачаан кыыһычаан Вероника ыччаттар эйгэлэригэр сылдьан көрсүбүт мүччүргэннээх түбэлтэлэрин туһунан иккис фильм.

Испания «*Когда тебя нет*» диэн лиэнтэтэ — оруттүбэт мэрыыга ыллаабыт эдэр ыччат Лаураны таптыыр биллиилээх ырыаһыт Рафаэль кыттыылаах музыкальнай мелодрама.

Итальянскай «*Преступление во имя любви*» диэн хартыыната аҕыйах тылынан «Ромео уонна Джульетта индустриальнай эпохаҕа» диэн ааттыахха сөп. Киноэкраҥҥа эмиэ тулалыыр эйгэ хабыыттан уонна тостутуттан туоратыттан эмсэҕэлээбит эдэр таптал мар остуоруйата сэһэргэнэр. Сүрүн оруолларга — Стефания Сандрелли, Джулиано Джемма. Маны таһынан ФРГ саҥа «*Розы для господина прокурора*» диэн фильмигэр Арҕаа Германия биир бөдөҥ куоратыгар верховнай прокурор дуоһунаһыгар сабан-кистэнэн олорор урукку гитлеровскай генерал уонна байыаннай прокурор доктор Шрамм сарадааһынта этыллар.

Олунньуга хаттаан «Ленфильм» киностудия кэтит экранныах «*Шутите*», «Мосфильм» студия «*Дети Ванюшина*» уонна «*Девять дней одного года*», М. Горькай аатынан студия «*Великие голодранцы*», о. д. а. фильмнэрэ көрдөрүллүөхтэрэ.

С. ДАНИЛОВ.

Билиэн-көрүөн баҕалаахтарга

АРАСПААННЬА

Антропонимика

ШВЕЦИЯ. Бу моркуоп усуга—36 см. Бэйэтин оҕуруотугар кини үүннэрбит Коль Майстрэвски ааҕан дойду саамай улахан моркуобун бас билэр киһи буоларын саарбахтаабат.

АП—ССТА фотота.

Төрүт өбүгэлэртэн көлүөнэттэн көлүөнэҕэ нэһилиэстибэ быһыытынан уларытыыта суох бэриллэн иһэр аат араспаанньа дэнэр. Араспаанньа да араастаах. Н. В. Гоголь айымньытыгар Петр Петрович *Петух*, Артемий Филиппович *Земляника*, Иван Павлович *Яичница* курдук нууччалыы тыллара быһаччы араспаанньа буолбуттара биллэр. Итиниик эгин эгэлгэ араспаанньалар украинецтарга үгүстэр.

Нууччалыы араспааньалар ханнык эмэ тылтан бииттэр аатын маныык сыһыарыыларынан үөскэтиллэллэр:

— *ов* (дуб—Дубов, Петр—Петров);

— *ев* (камень—Каменев, Кузьмич—Кузьмичев);

— *ин* (шуба—Шубин, Кузьма—Кузьмин, г. Москва—Москвин);

— *ский* (г. Шуя—Шуйский, г. Вязьма—Вяземский);

— *во* (дурной—Дурново);

— *их* (русские—Русских).

Сахаларга нууччалар кэлиэр диэри араспаанньа диэн суоҕа. XVII үйэттэн ыла сахалар ааттарын суруйан иилэрэллэригэр аҕаларын аатын араспаанньа гынан суруйар буолбуттара. Онтон бэттэх саха икки ааттаммыта:

Бозеко Тыгынов—Тыгын уола Бөдьөкө;

Маһары Бозеков—Бөдьөкө уола Маһары,

Ника Мымаков—Мымах уола Ныыка.

Билиҥҥи үксүбүт араспаанньата нууччаттан төрүттээх. Арай Бүлүү уһаһыттан уонна Алексеевскай оройуоҥҥа эрэ сахалыы тылтан төрүттээх араспаанньалар арыый хойуутук түбэһэллэр: *Аллааҕыскай, Айанныыытов, Алзаайап, Алыкаарап, Аһаарап, Атастыырап, Ачаахап, Атыыкап, Ахчаннырап, Аччаагап* уо. д. а.

Аҕа аата араспаанньа састаабыгар киирсэрэ атын да омуктарга бэрт үгүс буолар эбит. Онуоха араас сыһыарыылар, приставкалар туттуллаллар:

— англичаннарга — *зон*, — *сон*, (Робинзон—Робин уола);

— немецтэргэ—*с* (Симеонс—Симон уола, Дэниэлс);

— скандинавтарга—*сен* (Амундсен—Амунд уола);

— грузиннарга—*швили* (Джугашвили—Джуга уола);

— армяннарга—*ян* (Хачатурян—Хачатур уола, Мкртчян);

— шотландецтарга *мак*—(*Мак Набс, Макдональд*);

— ирландецтарга *о*—(*О'* Брайен—Брайен уола, *О'* Лира);

— славяннарга—*ич*,—*ич* (*Ванич*—Ван уола, *Миркич, Петрич*);

— гректэргэ—*ид* (*Леонид*—Леон уола, *Аристид, Эврипид*—Эврип оҕус уола);

— ираннецтарга—*заде* (Турсун—заде);

— туроктарга, азербайджаннарга—*оглу* (Ахмет—*оглу*);

— арабтарга *ибн*—(Хасан Абдурахман-*ибн*-Хоттаб — Хоттаб уола).

Арабтар аат ылыныр системалара бэрт уустук. Орто үйэлэрдээҕи аатырбыт ученай *Абу*—Али—*ибн*—Сина диэн ааттааҕа. Ол аат сахалыыта: Али *аҕата* Сина *уола* диэн буолар эбит (тус бэйэтин сирэй аата суох).

Китаецтар, японецтар ханнык да сыһыарыыта суох (аморфнай тыл) ааттарын иннин турар тыла—кинилэр түөрт өбүгэлэрин аата (ол аата, араспаанньа), иккис тыла—сирэй ааттара: *Катаяма* Сен, Кун Цзю (Конфуций). Үгүс омуктарга араспаанньа ол киһи эһэтин, хос эһэтин биитэр төрүт өбүгэтин аатынан бэриллэр эбит. Сахаларга да ол сыһыаннаах.

С. ЖИРКОВ.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700, Чурапчы с., Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—91-395, отделлар—91-495, уопсай — 91-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 60849. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 усл. печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ
№ ЗАКАЗА 17
с. Чурапча, ул. К. Маркса 12. Тираж 2946